

چکیده

پژوهش حاضر تحت عنوان مشروعیت سیاسی در دوره تیموریان است. یکی از موضوعاتی که در بررسی تاریخ ایران توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است و بدون شناخت آن درک بسیاری از جریانات و تحولات تاریخی و سیاسی این سرزمین دشوار است، بحث درباره ی مشروعیت حکومتهایی است که در ایران دوره ی اسلامی تشکیل شده اند؛ بنظر می رسد که بعد از ماجرای سقیفه و سلطه دیرپای خلافت در سرزمین های اسلامی، و توجیه شرعی سلطه خلفا بوسیله متفکران و علمای دین، مشروعیت آنان از جانب همگان، از جمله ایرانیان که مشروعیت دینی به حوزه سیاسی سرزمینشان تسری پیدا کرده بود، به رسمیت شناخته شده بود، و با وجود اینکه اقتدار خلفا، ابتدا توسط "حکمرانان محلی" و بعداً سلاطین قدرتمند سلجوقی و خوارزمشاهی، به چالش کشیده شد، اصل مشروعیت خلافت مورد انکار قرار نگرفت. اما تهاجم مغول نه تنها در عرصه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، بلکه در عرصه سیاسی و مبانی مشروعیت حکومت و سلطنت نیز، تحول ایجاد کرد و برای مدتی مبنای مشروعیت دینی مذکور را به چالش کشید. این تحول با سقوط دستگاه خلافت بغداد و مطرح شدن یک الگوی مشروعیت ساز جدید متکی به باورها و عقاید قوم غالب، که به اتکای آن سروری بر جهان را حق مسلم خویش می پنداشتند، آغاز شد، و با طی مسیری پر فراز و نشیب، سلسله ی ایلخانان و تیموریان را در بر گرفت. در حقیقت در فاصله زمانی یورش مغول تا برآمدن صفویه، برخلاف گذشته که الگوی مبتنی بر اقتدار خلیفه معتبر بود، دیگر الگوی واحدی، برای کسب مشروعیت وجود نداشت و الگوهای متعددی، که دستاویز محکم و مطمئنی برای حاکمان در حال نزاع نبودند، برای کسب مشروعیت در عرصه سیاسی حاضر شدند، و از آنجا که هیچ یک نتوانستند اعتبار لازم را کسب کنند، بحران مشروعیت مشخصه ی اصلی حیات سیاسی ایران شد. این مسأله در حکومت تیمور که به صورت توأمان از هر دو منبع مشروعیت مغولی و اسلامی بهره می برد انعکاس بیشتری داشت. بنابراین پژوهش حاضر درصدد پاسخ گویی به این سؤال است که تیمور با چه راهکارهایی با این بحران روبرو شد؟ به نظر می رسد که تیمور با شناخت دقیق از منابع مشروعیت در هر منطقه کوشید به آن منابع دست یابد. او در ابتدا به منابع

مشروعیت مغولی متوسل شد و هر چه حکومت او به طرف غرب گسترش یافت، با توجه به کم اعتباری منابع مغولی به منابع مشروعیت اسلامی روی آورد. در ارزیابی نهایی، بنیان گذار این حکومت با وجود مشغله های فراوان نظامی موفق شد برخی از حداقل های مقبولیت را از نگاه نخبگان و مردم کسب نماید.

این پژوهش که به شیوه توصیفی- تحلیلی و با روش تاریخی انجام گرفته است در صدد نشان دادن مشروعیت سیاسی تیموریان است و با استفاده از منابع کتابخانه ای و نرم افزاری این موضوع مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته است.

کلید واژه : مشروعیت سیاسی، مشروعیت اسلامی، خلافت، سلطنت، تیموریان، مغول

نام دانشجو:

استاد راهنما: دکتر اصغر قائدان

استاد مشاور: دکتر احمد بادکوبه هزاوه

رشته تحصیلی: تاریخ و تمدن ملل اسلامی

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد